

Лаврук Олександр

канд. екон. наук, асистент

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича

Чернівці, Україна

АКТИВІЗАЦІЯ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

Тваринництво у сільськогосподарських підприємствах є однією з тих галузей, від якої залежить стан продовольчої безпеки країни й добробут населення. Однак, досягнуті позиції галузі тваринництва за останні роки не відповідають її потенційним можливостям і мають тенденцію до погіршення.

Зокрема, в Україні за 2000-2016рр. кількість великої рогатої худоби у цих господарствах зменшилася на 75,9%, корів – на (73,8%), овець і кіз – на 54,7% при рості поголів'я свиней на 47,7%, птиці – у 4,3 рази. Обсяги виробництва м'яса зросли у 3,4 рази, яєць – у 2,7 рази, але зменшилися по молоці і вовні – відповідно на 26,3 і 79,7%. Водночас у господарствах населення спостерігається зниження цих практично усіх видів продукції – відповідно на 31,9; 14,6 і 13,5% за винятком яєць, оскільки їхні обсяги зросли на 20,6%. Такі зміни значно впливають на зменшення рівня економічної ефективності виробництва тваринницької продукції, зниження обсягу споживання населенням продуктів тваринного походження та ринкові ціни.

Кризові процеси у сільськогосподарському виробництві країни поступово стали початком руйнації не тільки виробничої, але й трудової сфери, оскільки почали розпадатися трудові колективи, особливо у основних галузях тваринництва, що викликало звуження сфери прикладання праці, масове безробіття, міграцію висококваліфікованих працівників, ускладнило демографічну ситуацію на селі. Наразі важливим залишається питання відродження тваринництва, яке виступає одним із найбільш важливих чинників підвищення ефективності виробництва з метою задоволення суспільних потреб населення у високопоживних тваринницьких продуктах харчування. При цьому необхідно так організувати працю тваринників, щоб кожен з них, незалежно від своїх особистих проблем, мотивував свою трудову діяльність на вирішення складних виробничих завдань та до досягнення ефективного розвитку галузі тваринництва.

Стверджується, що трудова мотивація є способом впливу на працівника з метою спонукання його до ефективної трудової діяльності за допомогою зовнішніх і внутрішніх факторів [1-4].

Дослідження показали, що в сучасних умовах недостатня мотивація селян до праці дуже часто стає обмежувальним фактором, що не дозволяє сільськогосподарським підприємствам в повній мірі реалізувати свої потенційні можливості і практично призводить до масового відлучення працівників від виробництва, зниження їх заінтересованості у результатах своєї праці. В процесі проведення дослідження виникла потреба вивчити «Яку роль відіграє виконувана робота в механізмі трудової мотивації?». Із загального числа опитуваних 37,7% тваринників відмітили, що робота для них є єдиним джерелом доходів для утримання себе, своєї родини і вони з великим задоволенням її виконують, 26,8% респондентів заінтересовані в своїй роботі і горді тим, що вона в них є, 17,4% - впевнені, що робота

приносить їм успіх, віру у свої можливості і повагу інших працівників, 16,3% незадоволені виконуваною роботою, а тому мають бажання поміняти її на іншу і 1,8% опитуваних утрималися дати відповідь. У результаті з кожним роком падає рівень трудової активності працівників тваринництва, які звільняють свої досить нестійкі робочі місця, не отримавши задоволення від раніше виконуваної або втраченої роботи.

Характерно, що для кожної конкретної групи працівників тваринництва існує своя сукупність мотивів, які характеризуються різним співвідношенням і забезпечують спонукання їх до трудової діяльності. А тому проблема ефективної мотивації трудової діяльності до цих пір залишається не вирішеною, оскільки існуючі її методи потребують деталізації і уточнення в зв'язку з тим, що в країні продовжує розвиватися ринкова економіка, змінюються форми власності та господарювання. В результаті методи мотивації працівників до трудової діяльності здебільшого розглядаються поверхнево, мають характерну специфіку і, тим самим, не розкривають найбільш суттєві її сторони та зміст.

В таких умовах не можна впевнено говорити про високопродуктивну працю, підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників тваринництва, формування ініціативної виробничої і трудової мотивації. Як показує практика кожен працівник включається в суспільне виробництво не тільки через сімейні обставини і матеріальну необхідність, але й з урахуванням різних спонукань і інтересів. Зокрема, на поставлене працівникам тваринництва запитання «Чим же Ви мотивуєте своє позитивне ставлення до ефективної трудової діяльності?» були отримані відповіді в такій структурній постановці: високим рівнем оплати праці – 40,8 і організації виробництва – 18,7%, впровадженням сучасних технологій виробництва продукції – 13,4, належними умовами для праці – 11,6, добрим ставленням керівників і спеціалістів – 7,5, регламентом часу виконуваної роботи – 5,8, іншими факторами – 2,2%.

У даному випадку слід особливу увагу надавати усім складовим людського фактора (економічним, психологічним, соціальним), які забезпечать його активізацію у процесі пошуку ефективних способів відродження і розвитку галузі тваринництва. Важливо також урахувувати, що сформований механізм мотивації праці працівників тваринництва завжди повинен функціонувати під дією сукупності взаємопов'язаних специфічних інструментів організаційного, економічного, соціального, психологічного характеру, яким притаманні конкретні особливості праці у цій сфері трудової діяльності: безпосередній контакт з тваринами, високий рівень індивідуалізації праці, відповідальність за її кінцеві результати в умовах постійного ризику, наявність кваліфікаційних вимог, потреба у самоствердженні відповідно до освітнього і кваліфікаційного рівня підготовки.

Список використаних джерел

1. Вітвіцький В., Павленко В. Аспекти мотивації праці сільськогосподарських товаровиробників в умовах економічної реформи. *Україна: аспекти праці*. 2002. № 5. С. 42-46.
2. Кобеля С., Білик Р. Показники оцінки трудової мотивації. *Україна : аспекти праці*. 2010. № 6. С.42-46.
3. Колот А. М. Теоретичні й прикладні аспекти впливу заробітної плати на

мотивацію трудової діяльності. *Україна: аспекти праці*. 2006. № 5. С.8-14.

4. Семикіна М.В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія і практика регулювання. Кіровоград : ПіК, 2003. 426 с.

Лісевич Наталія

аспірант

Науковий керівник: д-р екон. наук, професор Волощук К.Б.

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кам'янець-Подільський, Україна

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА СТИМУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

Розвиток галузі тваринництва забезпечує досягнення важливих завдань: забезпечення продовольчої безпеки країни; поліпшення забезпеченості населення якісними продуктами харчування; підвищення рівня зайнятості у сільській місцевості та доходів сільських жителів, зайнятих переважно у сільськогосподарському виробництві; стримування негативних процесів знелюднення сіл, сприяння закріпленню фермерів за сільськими територіями, а також забезпечення розвитку їх соціальної інфраструктури.

Забезпечення виробництва молочних продуктів в обсягах, що відповідають нормам державної продовольчої безпеки, та розширення експортного потенціалу вітчизняної економіки належить одній із провідних галузей тваринництва – молочному скотарству. Внаслідок об'єктивних та суб'єктивних причин молочне скотарство за останні роки в господарствах суспільного сектора зазнає істотних негативних змін, що викликають негативну реакцію в забезпеченні населення різноманітними молокопродуктами, звантаженні молокопереробних підприємств сировиною, формуванні м'ясного потенціалу, зменшення надходження коштів від реалізації продукції, збільшення безробіття сільського населення.

Негативний вплив на функціонування молочної галузі, скорочення поголів'я корів і зменшенню виробництва молока справляють: домінування стихійних процесів на ринку молока і молокопродуктів; відсутність нормативного забезпечення системи договірних, в т. ч. інтеграційних відносин; монополізація ланцюжків просування молочної продукції від виробника до споживача з відповідним впливом на цінову ситуацію; неналежний рівень селекційно-племінної роботи та технологічного забезпечення галузі; відсутність підтримки інтегрування виробництва, переробки і реалізації молочної продукції, що посилює диспаритет міжгалузевих цін; відсутність в попередні роки дієвої державної політики щодо створення сприятливих економічних умов для розвитку галузі.

Основні обсяги виробництва молока зосереджені до 85% в особистих селянських господарствах, з яких 91% утримують 1-2 корови. Це, практично, унеможливує